

G A Z E T A

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

z Berlina 22 Czerwca

Królewic następcą tronu Pruskiego przybył do *Wrocławia* dnia 15 b. m. Nazajutrz zrana były u niego władze, i deputacye od Duchówienstwa i kupców, rozmawiał ze wszystkimi uprzecznie, wypytywał się o stan handlu i rolnictwa w Śląsku. Obiadował u Jenerała *Zichen*, a wieczorem był na balu u *Xięcia Birona* Kurlandskiego. Dnia 15 odbył popis z wojskiem, dał obiad dla władz i znakomitszych obywateli, a wieczorem był na herbacie u naczelnego Prezesa danej z tańcami.

Cztery pułki dragonów osmego korpusu Pruskiego zamieniono na pułki kiryssyerskie. Koszta ich uzbrojenia Król z prywatney swej kassy opędzić zalecił.

Od dnia 23 Maja, drogę od bramy Magdeburgskiej do *Charlottenburga* prowadzącą oświeca 39 lamp Argantskich, których zaprowadzenie trzą tysiące kilkaset talarów kosztuje, a utrzymywane, 900 talarów rocznie wynosić będzie.

Polacy, zostający w Uniwersytecie Berlińskim w liczbie 42, przejęci wielkością dzieła, którym się ich oyczyna dnia 3go Maja 1791 w oczach całej Europy uświetniła, pragnąc pamiętkę tak drogą w swoich uwiecznić sercach, zbrali się w rocznicę dnia tego, i wolne od pracy chwilę poświęcili obchodowi tak ważney dla nich uroczystości. A naprzód, dwóch z pomiędzy tych uczniów zabrakło głosu. Jeden przebiegł w krótkości historyą końca XVIII wieku, a porównawszy

stan narodów, wówczas do tegoż samego celu dążących, iako też środki, których używano do osiągnięcia iego, okazał, iż Konstytucya 3go Maja nie tylko nie zawiodła oczekiwania Europy, ale owszem natchlubniejsze na oczyste dzieje rzuciła światło. Zwrócił cząz uwagę, iak odtąd ludzkość i dobrze zrozumiana wolność, nicmylnie przysztęj wielkości zarody, godne siebie na ziemi Polskiej obrały siedlisko. Drugi, zastanowiwszy w swej mowie obecnych, iak wiele twórcy Konstytucyi 3go Maja przyczynili się do świętności Polaka, i iak rzadkich utworzenie takowego dzieła wymagało przymiotów, dowiódł: „iż, iak oni wieczne mają do naszej wdzięczności prawo, tak my — młodzież Polska — święta mamy powinność kształcić nasz umysł i serce, abysmy wpisawszy się kiedyś w liczbę obywateli, godnemi byli oyców następcami, a oras umieli pielegnować te kwiaty, któremi ręka ludzkości uwienoczyła skronie przodków naszych.“ — Po tych mowach odczytało dwóch Polaków napisane na tę uroczystość wiersze. Poczem wszyscy żywym napelnieni ukontentowaniem zasiedli do stołu, na którego środku leżąca Konstytucya 3 Maja zdawała się przemawiać, iż pod łaskawym *Alexandra* panowaniem ziściły się nadzieie szczęścia Polaków, na twarzach zaś obecnych osób malowało się uszanowanie na widok tego wiecznego sławy narodu pomnika. Po obiedzie, odspiewano spiewy narodowe do Polaków i do wolności — Tak uroczystość ta, święcona z tym młodzieży zapalem, który jest iawnym iey ducha narodowego dowodem, za-

kończyła się bez odgłosu dzwonów i huku dział, bo gdzie czucie wewnętrzne szczerze jest przedmiotem zajęte, i gdzie na znak radości serce głośno bije, tam wydatney nie potrzeba okazałości.

z Wiednia 19 Czerwca.

Piszą z *Insprika* w Tyrolu, iż nigdy tam nie widziano tylu Anglików przejeżdżających, ile teraz. Wszyscy powracają z Włoch, gdzie zimę i wiosnę przepędzili, iadąc iedni do Szwajcaryi, drudzy do Niemiec. Według ich powieści, podczas pobytu Cesarstwa Austryackich w *Rzymie* było tam samych Anglików przeszło 40,000.

z *Munich* 13 Czerwca.

Dnia 10go Czerwca, iako w dzień uroczystości Bożego Ciała, obrady seymowe były zawieszone. Król, Xiążęta krwi, i wszystkie władze były na processy.

● Rozprawy nad budżetem zabierają ciągle wszystkie czas obrad Izby drugiey, a wczoray na tajney sessyi przystąpiono do głosowania na budżet. Głosowanie względem wydatków, które nie wiele doznały oporu, już ukończone. — Etat dworu przyjęto iednomyslnie i z uniesieniem w podanej ilości 2,745,000 złotych Niemieckich. Co do etatu woyska, na zapytanie, czyli ma być w podanej ilości 8, czyli w żądanym zmniejszeniu na 7 milionów przyjęty? większość była za oszczędnością. — Pytanie, czyli w razie potrzeby pensye woyskowych wysłużonych i officerów nadliczbowych w ilości 974,453 na listę cywilną przeniesione będą? przyjęto większość 57 kresek przeciw 48. — Na żandarmeryą, zamiast żądaných 650,000 złotych, zezwolono większości 102 kresek przeciw 2, tylko na 523,716 złotych. — Żądane kwoty na robienie gościńców i spławy przyjęto iednomyslnie, z potrąceniem poprzednio już oznaczoney oszczędności. — Względem oszczędności w innych wydatkach, postanowiono zanieść prośbę do tronu. — Głosowanie względem dochodów publicznych dziś się po południu rozpocznie.

Na sessyi dnia 8go Deputowany *Hornthal* zwrócił uwagę Izby na to, że częste używanie wyrazu *Król* w obradach i rozpra-

wach Izby nią zawsze jest na swoim miejscu; radził więc, ażeby zamiast tego wyrazu, używano wyrazu *Rząd*. Wniosek ten podobał się prawie wszystkim, i dla tego nie będzie zapewne bez skutku.

z *Karlsruhe* 12 Czerwca

Sessya Izby drugiey dnia 8 b. m. zwa- biła mnóstwo słuchaczy, ciekawych zdania sprawy przez Wydział, któremu ustawę Xiążęcą o szlachcie byłey Rzeszy pod rozwagę oddano. Deputowany z miasta *Karlsruhe* Referendarz *Winter* zdał w tey mierze sprawę imieniem Wydziału. Mowa jego, wolna od wszelkiey namiętności, objaśniająca dokładnie naydrobniejsze szczegóły, wytakająca prawdę bez ogródki i bezstronności za iedną lub drugą stroną, tak się spodobała, że Izba w głośnym wynurzeniu ukontentowania oddała mu zasłużoną pochwałę, do czego się i publiczność z uniesieniem przyczyniła. — Zdanie Wydziału było: 1) Ze artykuł 14 traktatu związku Niemieckiego uznaie za prawo obowięzujące; 2) że zataić iednak nie może, iż dopełnienie artykułu tego z uzupełnionym już artykułem 13tym tegoż traktatu na istotnym niepodobieństwie zahacza się, i tylko szkodliwe skutki pociągnęłoby za sobą; 3) że poczytuie za nayprostszy i nayskuteczniejszy sposób załatwienia tey okoliczności wzajemne porozumienie się stron spór wiodących, przez wyznaczenie Kommissyi z członków obu Izb, pod kierunkiem Rządu działających; 4) gdyby iednak wniosek ten nie utrzymał się, lub nie doprowadził do pożądanego celu, natenczas wypadałoby obstawac koniecznie za tém, ażeby postanowienie z przeszłego roku w mocy swey utrzymało się, a późniejsze, to iest z 16go Kwietnia b. r., bez skutku zostało. — Skoro całe to zdanie sprawy wydrukowane będzie, rozpoczyna się rozprawy Izby w tey mierze.

Wniosek Pana *Reinbold* względem zniesienia kwaterunku dla urlopników za opłatą tymże poz kracyary od mili, przyjęto w Izbie drugiey. Przyjęto także wniosek względem zniesienia dotychczasowego sposobu przewożenia chorych żołnierzy na wybieranych podwodach, które odtąd gotowizną w ustawić się mającey ilości opłacane będąc mają.

od Menu 13 Czerwca.

Xiążę Pruski *Wilhelm* syn Królewski zjechał wczoraj do *Kassel*.

Podróźni, którzy dnia 7go z *Stuttgardu* wyiechali, zapewniają, że w okolicach *Biberach* grassnie banda łotrów przeszło z stu ludzi złożona, którzy niedaleko stamtąd wioskę *Fiszbach* zupełnie zrabowali. Wysłany z *Ulm* oddział jazdy doścignął ich przecież, a po zwawey utarcze, w której z obu stron kilku zabito i raniono, poymał pewną część tych rozbóyników.

Podług obwieszczenia wydanego przez Konsula Portugalskiego w *Freyburgu*, każdy Szwycař udający się do Brazylii obowiązany iest zapłacić Panu *Gachet* kierującemu tą wyprawą, a razem na Konsula Szwycařskiego w Brazylii przeznaczonemu, w wynagrodzenie za pracę i fatywę jego 10 franków: Rząd *Freyburgski* wypłacił mu 4000 franków pod warunkiem, żeby tylko 5 franków zaniasz 20 pobierał.

W *Hannowerze* liczba zbrodniarzy ma się iak 1 do 1000. W końcu roku 1818 było tam po wszystkich więzieniach i domach kar i poprawy 1131 winowayców, między którymi 697 za złodzieystwo, 4 za krzywoprzysięstwo, 19 za zabóystwo, 7 za fałszowanie pieniędzy, 3 za dżużenstwo i t. d.

z Paryża 12 Czerwca.

Sessye Izby Deputowanych dnia 9go, 10 i 11 bieżącego mca przeszły na rozważania rozdziałom budżetu wydatków Ministerstwa Przychodów i Skarbu. Przyjęto inż 9 rozdziałów. — Na iedney z tych sessywniesiona była petycyą obywatela mieniaćcego się potomkiem w prostey linii *Hektora* Trojańczyka i *Karola* Wielkiego, az tego powodu żądaiącego, aby mu odstawkową pensyą jego, 800 franków wynoszącą, stosownie do świetności rodu jego powiększona. — Rozsmiano się, i odrzucono tę petycyą.

Zatwierdził Król d. 9 b. m. prawo o dziennikach i pismach peryodycznych, a nazajutrz ogłosił ie *Monitor* i Dziennik praw. Do tego prawa załączona iest ustawa królewska z tegoż dnia zawieraiąca w 9 artykułach przepisy tyczące się tylko właścicieli dzienników.

Rozkazał Król, aby część obrazów będących w pałacu *Louvre* rozdać między większe miasta Królestwa.

Poprzylepiano urządzenie policyyne względem processyi Bożego-Ciała, w którym nie masz wcale nakazu ozdabiania dnia tego przodu domów kobiercami. Wyrok zaś Sądu kassacyynego pod d. 20 Listopada 1818 roku opiewa, iż żadne prawo nieprzymusza obywatelów do ozdabiania domów podczas iakiegożkolwiek obrzędu religiynego, a więc żadna władza munięypalna nie może przymuszać do tego.

Hrabina *Gothland* (Królowa Szwedzka) przeiechała d. 6 b. m. przez *Dijon* iadąc gościncem ku *Auxonne*.

Marszałek *Serrurier* niebezpiecznie chory.

Marszałek *Soult* Xiążę *Dalmaeyi*, który niedawno powrócił do Francyi, i był w *Paryżu*, wyiechał do swego wiejskiego domu *Killeneuve-l'Etang* blisko *S. Cloud*.

P. Felix Lepelletier wygnaniec iest teraz w *Paryżu*, gdzie bawić przez dwa miesiące zyskał pozwolenie.

Jenerał *Vandamme* także wygnaniec przybył do *Havre*; ale że niema upoważnienia do powrotu, zostaić pod dozorem władz mieyscowych, i wyznaczono mu to miasto do dalszego rozkazu za więzienie.

P. Pinet młody Adwokat wydał małe dzieło zaostriżaiące ciekawość, bo pod napisem: *O intrydze po Trybunałach*. Dziełko to należy do satyrycznych, a czyni zaszczyt rozumowi i talentowi pisarza iego.

Szkoła filotechniczna mianowała członkiem swoim Jenerała Hrabiego *Miollis*, który się dobrze nauką i sztukom wywolonym zasłużył przez podzwignienie wielu pomników starożytnych, a mianowicie grobu *Virgiliusza*, gdy miał wielkorządy po różnych mieyscach we *Włoszech*.

Słychać, że *P. Lafon* i Panna *Duchenois* sławni Aktorowie Teatru-Francuzkiego wychodzą z grona aktorów tegoż teatru.

Czytamy w iednym z tutejszych dzienników eo następnie: — „Piękna to rzecz sprawiedliwość rozdawnicza, której Ministrowie nasi codziennie i w zadziwaiący sposób czynią zastosowanie. Oto przykład w tey mierze. Wskutek buntu d. 20 Marca 1815 roku niektórzy dawni Senatorowie utracili pensye. Ustawa pod d. 5 Marca r. b. która z nich wielu do Izby Parów powołała, była powodem d. nowego rozkładu dawnego uposażenia Senatu, które się stało uposażeniem Izby Parów. Nie ganiemy tego czynu; lecz on to zrzucił

iz z tego uposażenia P. *Garat* niegdyś Minister sprawiedliwości, który *Ludwikowi XVI* wyrok śmierci ogłosił, będzie brał rocznie jako dawny Senator 24000 franków, gdy P. *Deseze* obrońca *Ludwika XVI* będzie brał jako Par tylko 8000 fr.!!! Otoż, iak to dobra rzecz sprawiedliwość rozdawnicza! „

Słychać, że Lord *Wellington* wyjechał już z *Londynu* do *Sztokolmu*, a stąd rozmaite między politykami różchochdzą się domysły. Ci, którzy chcą za świadomszych rzeczy uchodzić, twierdzą, że Lord *Wellington* iedzie tam w celu zawarcia traktatu względem posilków wojennych. Biorąc na uwagę zawarcie między Turcyą i Szwecyą nowego przyjaźni oraz odpornego i zaczepnego przymierza, przytém zebranie się znaczney siły zbroynęj w Skanii, nie dziw, że podróż *Wellingtona* do liczných domysłów stala się powodem.

Autor pisma peryodycznego *Sphinx* Pan *Wroński* Polak bawiący w *Paryżu* ofiarował ie N. Cesarzowi Rossyyskiemu. Odtąd, iak ofiarowanie pism weszło w zwyczaj, żadne zapewne w krótszym sposobie ofiarowane nie było, bo tylko w trzech słowach: *Sire! arrêtez et lisez!* (N. Panie! zwróć uwagę i czytaj). Przypomina to owego Gaskończyka, który uzyskawszy wolność zbliżenia się do Króla dla przełożenia mu interessu, w dwóch tylko słowach, stanąwszy przed Monarchą, podał mu gotowe pismo rzekłszy — *Sire! signez* (Królu! podpisz).

Wydawca *Dziennika Bordegalskiego* (w *Bordeaux*) taki artykuł ogłosił o dzikiey rodzinie niedawno do tego miasta (co się doniosło) z Ameryki przybyłej, a który ią z bliska widział: — Wątpię, pisze on, aby można widzieć co ciekawszego w Europie nad tę rodzinę. Widziałem ią, i słyszałem śpiewającą wśród skoków około iey naczelnika. Śpiewanie iey, które zdawało się bydź religijném, było powolne i iednostayne, ale dokładne. Głos mężczyzn nader przyjemny, i taki, iżby nim śpiewacy teatralni szczyścić się mogli. — Pomędzy trzema kobietami jest iedna, której dziadek był Francuzem. Rysy iey twarzy są bardzo przyjemne, i pleć mniey od innych oliwkowata; zgoła, uysć może za piękną Europeykę, oprócz stóp, które nadzwyczajnie są krótkie. Lubo iey rysy twarzy nierównie mniey są dzikie od innych kobiet, wszakże maniere iey są tamtym zupełnie podobne. Nie wiem, czy wstydi-

wość, czyli też zwyczaj ich Kraiu, aby od cudzoziemców nie były widziane, sprawnie, że się prawie nie ruszają z miejsca, głowę mają zwieszoną, i nawet iedna na drugą spojrzeć nie śmie. Usta ich tak mało się otwierają, że gdybym ich głosu nie słyszał, nie wierzyłbym że śpiewają. Tańcowanie mężczyzn i kobiet tych jest tylko podryganiem zdaiącym się bydź z daleka bez powabu i sztuki; ale przypatrując się zbliśka, widać, że nogi ich niezmiernie pracują; w tańcowaniu ruszają ramionami i łokciami, co wcale nie psuje zgodności i dokładności ich skoków. Taniec wojenny ma nader żywy ruch, przeplatany niekiedy krzykami, groźną postawę, co połączone z wyrabianiem i ciskaniem toporków, strach wzbudza. Różnią się zwłaszcza od ludzi dawnego świata kształtem oczu, które są mniejsze od naszych, i inaczej rozdwoione. Zewnętrzny ich kąt nachylony nieco ku policzkowi, a to nadaie ich fizynomii coś bolesnego i nieszczęśliwego. Wszakże będący ich przewodnikiem i tłumaczem obywatel Ziednoczonych Stanów Ameryki-Połnocney twierdzi, iż pospolicie są bardzo weseli między sobą, i nader przyjemnego charakteru. „

Dziennik Rzymski doniosł, że Hrabia *S. Leu* (*Ludwik Bonaparte*) ogłosił drukiem w *Rzymie* dziełko o rymowaniu francuzkiem na trzy części podzielone. W pierwszej, wykażal niedostateczność przyczyn przytoczonych przez *Xiędza Scoppa* w iego poetycznych pięknościach wszystkich ięzyków. Dla rozwiązania pytania czyli ięzyk francuzki może zrzucić lub nie iarzmo rymowania bez uszczerbku piękności iego, Hrabia *S. Leu* radzi zaprowadzić do poezyi francuzkiey wiersze zwane przez *Włochów sciolto*; bo tym sposobem, iak mniema, niedostrzegłoby się braku rymowania. Druga część zawiera wybór wierszy wszelako-miarowych, podług tego systematu napisanych. W trzeciej części są uwagi nad wierszami, które najsławnieysi poeci francuzcy podług nowego rymu napisali. — *Dziennik Rzymski* uważa to dziełko Hrabiego *S. Leu* za uczone i szacowne.

Od granic Francyi 14 Czerwca.

Dotąd w *Paryżu* zaostrzona jest ciekawość wszystkich nad okropną, iak mówią, ta-

iemnicą, którą Pan *Bignon* zastraszył Ministrów. Rozmaite więc stąd rozchodzą się wnioski i domysły, gdy tymczasem świadome rzeczy, a zwłaszcza wyższe osoby wiedzą dokładnie, chociaż gazety Paryżkie nic o tém niewspominają, że taka jest tajemnica Pana *Bignon*:

„Po powrocie Króla do *Paryża* dnia 8 Lipca 1815 roku lękano się, i nie bez przyczyny, powstania w wielu okolicach Francyi, które byloby tém więcej krwi kosztowało, że najznakomitsze rodziny użyte do rządu za 100dniowego panowania *Bonapartego* miały w nim czynny udział. Żeby więc zapewnić spokojność, zawarto nieiako umowę, przez którą zobowiązał się Rząd nietylko trzymających w owym czasie z *Bonapartym* niekarzać, ale nawet do odpowiedzialności nie pociągać. Nie dotrzymano tej ugody, bo roku 1815 w obu Jzbach była przewaga, której oprzeć się było niepodobienstwem prawie.“

Pan *Bignon* powziął tę wiadomość albowiem od rządu tymczasowego będąc wysłanym do Jenerałów wojsk zagranicznych, albo podczas urzędowania tymczasowo jako Minister spraw zagranicznych. Gdy prawo przeciw królóbójcom i postanowienie d. 24 Lipca przeciw wygnańcom zapadło, niebyło podówczas Pana *Bignon* w *Paryżu*, ale o tém później dopiero dowiedział się. A że terazniejsi Ministrowie nie należeli wcale do tego, niemogą więc podpaść odpowiedzialności. Zdać się przecież, że wszyscy wygnańcy z czasem uzyskają wolność powrotu do oyczyzny. Ci zaś, którzy na mocy prawa oddalić się musieli, powrócą według podobienstwa prędzey na mocy nieograniczonego zawieszenia, aniżeli by za nowem w tej mierze prawem powrócili, albowiem gdy tylko od Króla samego początkowanie praw zależy, byłoby bardzo nie stosownie, ażeby Król podawał projekt prawa za odwołaniem tych, którzy na śmierć brata jego głosowali.

z *Szwajcaryi* 8 Czerwca.

Rada Stanu Kantonu *Genewskiego*, od której projekta praw pochodzą, podała Ciąłu prawodawczemu projekt prawa o wyborach. Podług niego, będą, iak dawniey, dwa stopnie wyborów, z których jeden służyć tylko będzie do wskazania Kandydatów, którzy wybierających, drugiego stopnia, którzy

właściwie będą wybierali. Do pierwszego zgromadzenia wybierających będą przypuszczeni wszyscy *Genewczykowie*, mający przynajmniej jednego sługę płatnego, lub którzy w 3 poprzednich latach przynajmniej 40 złotych podatku stałego płacili. Drugie zgromadzenie składać się będzie z wszystkich urzędników, officialistów i duchownych, do których teraz przydają się officerowie, począwszy od Porucznika. A tak, lud bardzo narzeka, bo się spodziewał, że liberalne prawo powróci mu wydarte w roku 1814 prawa polityczne.

Z powodu wystawic się mającego pomnika *Szwajcarom* z służby *Francuzkiej* nad jeziorem *Lucerneńskim*, do którego *Thorwaldson* Lwa kolossalney wielkości wyrobił, jedna z gazet taką umieściła uwagę:— „Gdyby Jenerałowie i Pułkownicy *Szwajcarscy Xenofona* czytali, wiedzieliby, że najmne wojsko, chociażby się sławą 300 Greków okryło, zawsze śmiesznie dwuznaczną rolę grać będzie. Dla tey przyczyny przesłiczny Lew roboty *Thorwaldsona* nad jeziorem *Lucerneńskim* w smutney i śmieszney wyda się epstawie obok niedokładney bazgraniiny nad kaplicą *Wilhelma Tella*, wystawiający go w chwili, gdy strzelał do jabłka na głowie syna jego umieszczonego. W oyczyźnie tylko i za oyczyzny jest stan wojskowy prawdziwie szanowny. To, co się za zapłatę dla obcych czyni, jest i będzie zawsze towarem, na miarę lub wagę oceniać się dającym. — Gdzież są przykłady, ażeby tey rzeczy, którą kupić można, stawiano pomniki!

z *Madrytu* 27 *Maja*.

Małżonka naszego *Infanta Franciszka* z *Pauli*, która przybyła z *Neapolu* do *Barcellony*, wyjechała stamtąd d. 21 b. m. i w la-da dzień tu przybędzie.

Listy z *Kadixu* jednozgodnie twierdzą, że nie masz pewności, kiedy wielka nasza zamorska wyprawa wypłynie z tego portu. Wszakże Minister morski ciągle tam bawi. Jeżeli rzeczywiście trwają zatargi między naszym dworem a *Portugalskim* z powodu zaigtego przez *Portugalczyków* w *Ameryce* naszego miasta *Montevideo*, a oporu ze strony *Hiszpanii* w oddaniu *Portugali* twierdzy *Oliwenza*, i jeżeliby z tegoż powodu miało przyść do kroków zrywających między niemi pokój,

tedy zapewne ruszyłyby musiało wojsko przeznaczone do Ameryki ku granicom Portugalii. Naówczas, co jest rzeczą godną uwagi, dowodziliby przeciwnemi sobie wojskami dwaj Irlandczycowie, to jest, Portugalskim Marszałek *Beresford*, a Hiszpańskim Jenerał *Abisbal*, który dowodzi teraz wojskiem przeznaczonem na podbicie prowincyi La Plata i kraiu Chili.

z Londynu 11 Czerwca.

Dnia 9go wniósł nareście Kanclerz Skarbowy tak długo oczekiwany Budżet tego roczny. Wydatki kraiu ogólnie wzięte wynoszą około 31 millionów 74 tysięcy funtów szterlingów (1,242,960,000 złotych Polskich). Z tych 8,900,000 na siłę zbroyną lądową, 6,556,000 na służbę morską, 1,191,000 na artylleryą; inne rozmaite wydatki 1,950,000; prowizye od tych i innych summ 1,570,000; nakoniec, 434,000 funtów szterlingów na zastąpienie niezabezpieczonych jeszcze papierów skarbowych; razem 20,477,000 funtów, do których dodawszy 10,507,000 funtów szterlingów, jako zmniejszenie nieopędzonego jeszcze długu, ogółem, iak wyżej, 31 million: 74 tysięcy funtów szterlingów. Na opędzenie tych wydatków są następujące wpływy: Zwychayny dawny podatek od słođu 3 miliony fun: szterlin:, akcyza 3,500,000, loterye 240,000 funtów szter: — dochód z przedaży nie-datnych okrętów i materyalów 334,000 funtów szter:, razem 7 millionów 74 tysięcy funtów szterlingów. — Dla zrównania zaś bilansu przybiera kanclerz 12 millionów z funduszu umarżającego, i na tyleż nową otwiera pożyczkę, co wszystko 31 million: 74 tysięcy funtów szterlingów uczyni. — „ Mogę powinszować Izbie, rzekł Pan *Vansittart*, że tegoroczną pożyczkę udało mi się pod bardzo korzystnemi, w miarę okoliczności, zawrzeć warunkami. Cała pożyczka kosztować będzie Anglią 1,442,005 funtów szterlingów. — W roku przyszłym, dodał dalej, będą znowu potrzebował 11 millionów na służbę publiczną, a 5 millionów na zapłatę drugiej raty bankowi. Jeżeli więc z funduszu umorzenia będę mógł, iak dzisiaj, wziąć 12 millionów, natenczas 4 miliony tylko pozostaną mi do pożyczania; a może bydy, że obeydzie się bez pożyczki zupełnie, jeżeli w pokoju zostawać

będziemy. — Na zaspokoienie prowizyi od długu przeszlorocznego potrzeba mi 3 millionów 42 tysięcy funtów szterlingów, a te mieć będę z podwyższonych opłat od słođu, wódki, herbaty, tytoniu, kakao, pieprzu, kawy, i zagraniczny wely.

Wszczęte spory z powodu nowych opłat dnia 8go trwały do dnia 9go. Rozmaite wnoszono zmniejszenia i poprawki, lecz się nie utrzymały, a podwyższona opłata od słođu, oraz wszelkie inne, zatwierdzone zostały większością kresek.

Dnia 10go wniesiono bill o zabronieniu poddanym Angielskim przyjmowania służby w wojsku zagranicznym; poczem Izba zamieniła się w tajny wydział dla naradzenia się w tej mierze. Pan *Mackintosh* mówił z uniesieniem przeciw billowi, a Lord *Castlereagh* obstawał za potrzebą dochowania obowiazków przyiętych traktatami. Gdy przyszło do głosowania, przyięto rzeczony bill większością 248 kresek przeciw 174. Sessya ta przeciągnęła się do 4tej zrana.

W Izbie wyższej były mocne także spory względem przypuszczenia katolików do urzędów publicznych. Hrabia *Grey* mówił za niemi przeszło 4ry godziny, lecz większość była przeciw nim 50 kreskami.

Dnia 9go pod przewodnictwem Lorda Majora zebrała się była Rada Gminna dla ułożenia prosby do Parlamentu, przeciw billowi o zakazie Anglikom wchodzenia w służbę wojskową zagraniczną, ale, iak wyżej wiadać, niewzięła skutku.

Podług listów z Przylądka *Dobrey Nadziei*, rozruchy między *Kafframi* znaczniesze są, aniżeli początkowo mniemano. Wszystkich mieszkańców wezwano do łączenia się z wojskiem przeciw tym buntownikom.

Gazeta wychodząca w *Savannah* (w Georgii Amerykańskiej) doniosła pod dniem 12tym Maja, że przybyły tam podróżny z *Havannah* zapewnił, iż *Admirał Popham* zawiąwszy do *Havannah* z 3ma liniowemi okrętami i 2ma fregatami, rozpoczął z tamiejszym rządem układy o odstąpienie wyspy Hiszpańskiej *Kuba*, która na 9 miesięcy pod rząd Wielkiej Brytanii oddaną, a po upłynionym tym czasie zwróconą bydy miała. Listy z *Jamayki* potwierdziły tę wiadomość, o której i w *Charlestown* z pewnością mówiono, a która ma pochodzić z listu Posła Hiszpańskiego przy dworze Londyńskim.

Pewny cudzoziemiec bawiący w Ameryce doniósł o byłym Prezydencie Zjednoczonych Stanów Panu *Adams* co następuje „ Jest to 84-letni starzec, dobrze i czerstwo wyglądający. Małżonka jego ma 76 lat, a sławę rozsądnej i uczoney damy. Bawiąc przez nieiaki czas w *Bostonie*, byłem w ich domu, gdzie mię największą uprzejmością przyjęto. Ze to była niedziela, do towarzystwa domowego należał i Pastor miejscowy. Przy obiedzie, na pierwsze danie mieliśmy budyń z Indyjskiego żyta z cukrem i masłem; na drugie cielęcinę, soloną wieprzowinę, baraninę, kartofle, kapustę, marchew i bób Indyjski. Z win było tylko wino madera, którego każdy po dwa kieliszki wypił. O godzinie pierwszej siedliśmy do stołu, a o drugiej wszyscy prawie poszli po raz drugi do kościoła. Przy herbacie, którą roznosiła na tacy czysto przybrana służąca, dano ciasta i chleb z masłem. — Mieszkanie tego politycznego Patriarchy składa się z pięknego domu o dwóch piętach, z ośmiu pokojami. Cały dwór jego, dwaj służący i trzy służące; ma 3 konie i powóz.

Komiszarze Jeneralni Króla Niderlandzkiego wydali w *Batawii* odezwę urządzającą administracją Indyi Niderlandzkiej. Naywyższą władzę w imieniu Króla sprawować będzie Wielkorządca, któremu do spraw cywilnych 4 Rady będą dodani. — Wyjąwszy Moluckie wyspy, wolna jest żegluga w całej Niderlandzkiej Indyi wszystkim narodom, w pokoiu z Niderlandami zostającym.

z Sztokolmu 16 Czerwca.

Dalsze wiadomości o podróży Króla naszego do Skanii.

„ Dnia 5 zabawił Król dla spoczynku w *Saby*; lecz przybycie kilku gońców i wysłanie innych zajął Monarsze dzień cały. Dnia 6 wyruszył w dalszą drogę, a na pierwszej zaraz stacyi czekali zebrani obywatele z okolic, którzy po złożeniu należnego mu hołdu, iechali konno okok poiaźdu królewskiego do miasta *Linköping*, gdzie Monarchę iak nauroczysciej przyymowano. Tryumfalne bramy wznosiły się z stosownemi napisami, a wszystkie domy kwiatami przystroiono. Po nabożeństwie przyjął Król wszystkie władze i obywatele tamtejszych, a potem oglądał o ćwierć mili za miastem uszykowa-

nych nowozaciężnych. Na ubogich miasta *Linköping* podarował 600 talarów. — Dnia 7 nocował w *Allvasted*, a gdy dnia 8 przejeżdżał przez *Stendrohult*, miejsce urodzenia sławnego *Linneusza*, kazał rozdać hoyną iak maźnę tamtejszym ubogim, i oświadczył, że chce zrobić na korzyść tej gminy fundacyą, która od nazwiska tego wielkiego człowieka zwac się będzie. — Na granicy prowincyi *Christian tad* wystawiona była brama tryumfalna, przy której Gubernator, Biskup, władze miejscowe, i licznie zebrani obywatele powitali Króla. Dnia 9 wieczorem zjechał do *Beckaskog*. — Dnia 11go wyjechałszy Król z *Beckaskog* około pierwszej z południa, przybył do *Herrewads* o gtey wieczorem, dokąd zjechał z obozu niebawnie Królewic następcą tronu z wszystkimi Jenerałami dla powitania nayiaśniejszego oycy swego. — Wczoray dał Królewic wielki obiad w namiocie swoim, a przed obiadem wszyscy Jenerowie zebranego w obozie woyska przedstawieni byli Królowi. Przy końcu obiadu powstawszy Jenerałowie i wyżsi Officerowie; którzy wszyscy do stołu zaproszeni byli, spełnili toast za zdrowie Monarchy, na co Król odpowiadając, spełnił toast: *Pomyślności Szwedzkiej i Norwegzkiej siły zbroynnej lądowej i morskiej!* Po obiedzie była wielka parada woyskowa, a obiedzającego szeregi Króla witało woysko radosnemi okrzykami. Król kazał oświadczyć zupełne ukontentowanie z porządku i dokładności w obrotach. Można mówić bez naymniejszey przesady, że nigdy Szwecya niemiała piękniejszego woyska, iakiem iest zebrane w obozie pod *Bonarp*.

z Kopenhagi 15 Czerwca.

Wczoray był Król Duński na popisie woyska osady tutejszey i z okolic z milicyą zebranego, a składającego się z 10 szwadronów iazdy, i około 14 tysięcy piechoty. Woysko to, zgromadzone pod silicą od niejakiego czasu dla ćwiczzenia się w obrotach woiennych, powraca iutro do leż swoich. Mówią nawet, że za kilka dni i osada *Kopenhagi* tak dalece zmniejszona będzie, że naywięcey 1600 ludzi w mieście pozostanie. —

Wielu bardzo officerów naszych wyjechało i wyjeżdza do Skanii dla przypatrzenia się tam obrotom woyska Szwedzkiego do o-

bozu w Bonar zebranego. Poselstwo Szwedzkie wydaie wszystkim bez trudności, potrzebne do tego paszporty.

A M E R Y K A .

Los Rzeczypospolitey Wenezuelskiej teraz rysza karpiania ostatecznie roztrzygnie. Patryoci, po długich cierpieniach i wytrzymanym niedostatku, mają teraz wiele broni i różnych potrzeb woiennych, a tak w ich obozach iak i radach porządek i iedność panują. — Jenerał Hiszpański *Morilla* musiał się cofnąć, a ściga go niezmordowany Jenerał Patryotów *Paez* na czele wyborney iazdy, która płata w sztuki oddziały tamtego wysyłane po żywność, iak iuż popłatala mu 500 iezdców i 300 piechurów. Ten Jenerał *Paez* doścignął świeżo nieprzyaciela pod *San Juan de Payaro*, i zniósł go zupełnie w zaciętych potyczkach, przez cztery dni ponownych, a w których Hiszpani 2000 ludzi stracili. — Oblężenie miasta i portu *Cumana* popierane z zapalem przez Patryotów. Zdobyli iuż oni zamek broniący stanowiska portowego. — Eskadra ich pod dowództwem Admirala *Briona* ruszyła dla przeięcia okrętów Hiszpańskich wiozących oblężonym różne potrzeby. Część woyska Angielskiego składająca dywizyą Pułkownika *English* wsiadła na eskadrę *Briona*. — Kraj Chili zupełnie iuż oczyszczony z Rojalistów. Pobity *Sanchez* pod *Santa Fé*, który niemi dowodzi, schronił się do Jadyan Amerykańskich. — Lord *Cochrane* wypłynął dnia 14 Czerwea z *Valparaiso* w cztery okręty, w zamiarze, iak się zdaie, dostania się do *Arica*, *Callao* i t. d. i zabrania lub spalenia stojących tam okrętów, mających na sobie bardzo wiele rac kongrewskich, i żywność na cztery miesiące. Mniemaniem iest, że ta wyprawa nadą ruch i przewagę Patryotom w *Lima* stolicy Peru. Całą siłą morską Chilijską dowodzą teraz officerowie Angielscy. Jest nadzieia, iż Lord *Cochrane* schwyta i zabierze fregatę Angielską *Andromakę*, pod pozorem ubliżenia z iey strony prawom neutralności, gdyż wywiozła z *Lama* 5 milionów piastrow, przeznaczonych podobno do *Rio Janeiro* stolicy Brezylji.

O B W I E S Z C Z E N I A

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości

Stosownie do przepisu art. 118 Kodexu cywilnego podaje ninieyszem do wiadomości powszechney, iż Trybunał cywilny Woiew: Mazowieckim wyrokiem swoim w dniu 30 Czerwea 1818 na powództwo *Maryanny z Neumanów Deloew* przedstanowczo wydanym nakazał śledzenie *Augusta Józefa Deloewil* męża powódki, od roku 1813 nieprzytomnego, i żadney wiadomości o sobie niedającego. Do odbycia czynności tej Assessor *Barankiewicz* tegoż Trybunału został delegowanym. — w Warszawie dnia 22 Czerwea 1819 roku.

Minister Prezydujący

W. Sobolewski.

Sekretarz Generalny

w zastępstwie

Krzywicki.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości

Stosownie do przepisu artykułu 118 Kodexu cywilnego podaje ninieyszem do wiadomości powszechney, iż Trybunał cywilny i Jastancy Woiewództwa Mazowieckiego wyrokiem swoim w dniu 30 kwietnia r. b. na powództwo *Leona Ostromeckiego* we wsi *Baniorze Powiecia Czerskim* mieszkającego przedstanowczo wydanym nakazał śledzenie *Maryanny z Kłobuchowskich Ostromeckiej* powoda małżonki, od lat ośmiu nieprzytomney, i żadney wiadomości o sobie niedającej. Do odbycia czynności tej *Wincenty Połczyński* Assessor Trybunału rzeczonego delegowanym został. — w Warszawie dnia 24 Mca Czerwea 1819.

(podpisy iak wyżej)

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości.

Stosownie do przepisu art. 118 Kodexu cywilnego podaje do wiadomości powszechney, iż Trybunał cywilny Woiewództwa Kaliszkiego wyrokiem swym na powództwo *Jabelski z Bobstich i Stanisława Kączkowskich* małżonków w dniu 18 Kwietnia r. b. stanowczo wydanym uznał za nieprzytomną *Katarzynę z Gomulickich* primo *Pagowska*, secundo voto *Plehn*, przeszła od lat 23 z ostatniego zamieszkania, to iest z wsi *Stoczek*, oddaloną, i żadney dotąd ani o życiu, ani miejscu swego pobytu wiadomości niedającą.

(data i podpisy iak wyżej).

DODATEK